

SKOLUTREDNING ÅRJÄNGS KOMMUN

SIKIA

Utbildning och konsult

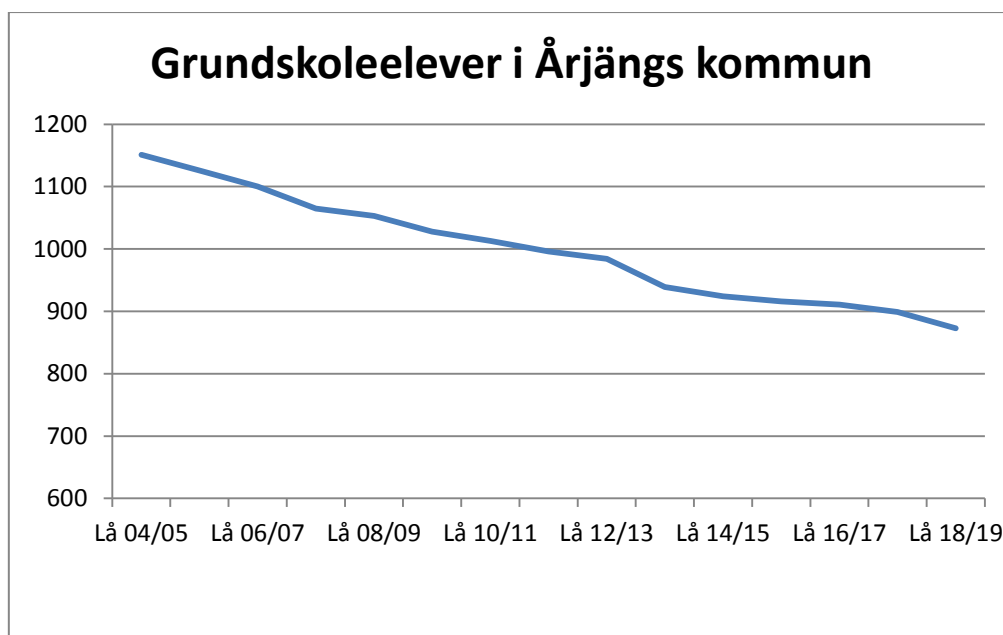
2013 – 01 – 31

Jörgen Stenbratt

BAKGRUND TILL UPPDRAGET

Årjängs kommun har till skillnad från många andra mindre kommuner haft fördelen av ett stabilt antal kommuninvånare – cirka 10 000 – under flera årtionden.

Däremot delar man problemet med förskjutningar i ålderssammansättningen med många andra mindre kommuner. Antalet äldre personer ökar i antal medan antalet elever i grundskole- och gymnasieåldern minskar. På en 15-årsperiod från läsåret 2004/2005 till 2018/2019 minskar elevantalet i grundskolan från 1151 elever till 873 elever, en minskning med cirka 25%. Med andra ord försvinner var 4:e elev i underlaget.

Mot den bakgrunden har kommunfullmäktige lagt fast en "Driftplan 2013-2015". I driftplanen justeras, dvs. minskar man Barn- och Utbildningsnämndens(BUN) ram på följande sätt:

	År 2013	År 2014	År 2015
Ram enligt Driftplan	216 165 000 kr	213 135 000 kr	211 645 000 kr
Minskade kostnader	4 000 000 kr	3 030 000 kr	1 490 000 kr

Kravet på minskning under år 2013 beror på ett förväntat underskott inom BUN på cirka 3Mkr. En förväntad minskning på 1Mkr genom nedläggning av Blomskogs skola och Böns skola kan i dagsläget inte räknas in eftersom beslut inte är fattat. Det betyder sammanlagt 4Mkr.

BUN har således ett krav att föreslå åtgärder för att på 3 år minska sina nettokostnader 8 520 000 kr.

Det preliminära bokslutet för år 2012 uppvisade följande resultat i början av januari 2013 för BUN:s verksamheter:

Verksamhet	Budget 2012	Utfall januari 2013	Kommentar
Barn- utbildningsnämnden	463 000	-142 000	
Musikskolan	2 817 000	496 000	
Barnomsorg	51 921 000	1 292 000	
Grundskola	72 523 000	-2 040 000	Undervisning mm

Gymnasieskola	45 788 000	-996 000	Undervisning
Skolmåltider	6 058 000	-309 000	
Elevhälsa	15 638 000	-1 422 000	Ca 12 Mkr grundskola
Skolskjutsar	10 228 000	-238 000	
Komvux	2 671 000	-191 000	
Sommarbete ungdom	120 000	-23 000	
Administration mm	6 905 000	-1 138 000	
TOTALT	215 132 000	-4 711 000	

I praktiken betyder detta att BUN har en verksamhet vars nettokostnader är ca 220 Mkr. Vissa neddragningar är gjorda, men ytterligare 4 Mkr återstår att minska under innevarande år.

Eftersom grundskolan är den största verksamheten och samtidigt har de största underskotten har man valt att utreda grundskolans skolorganisation.

UPPDRAGET

Att utreda grundskolans framtida skolorganisation i Årjängs kommun.

Min målsättning

- Att föreslå en skolorganisation som kan hålla i ett långsiktigt perspektiv, dvs. 15 - 20 år.
- Att föreslå en skolorganisationen som i sin helhet är genomförd inom 5 år.
- Att den ryms inom befintlig ekonomisk ram.
- Att alla 900 eleverna och personalen får så goda förutsättningar som möjligt för en bra lär- och arbetsmiljö.
- Att förslaget presenteras på BUN:s sammanträde 2013-01-31.

BESLUT och PÅGÅENDE UTREDNINGAR

Inom Årjängs kommun pågår några större utredningar som har bäring mot grundskolan och är beroende av hur skolorganisatiuonen utformas i framtiden:

- Kostutredning
- Upphandling av skolskjutsar för de närmaste åren

Beslut som ger förutsättningar för utredning:

- Driftplan 2013-2015 som beskrivits tidigare.
- Nybyggnation av ett högstadium i Årjängs tätort.
- BUN har föreslagit kommunfullmäktige att avveckla Blomskogs och Böns skolor från och med hösten 2013.
- Förskoleklass inrättas om det finns minst 6 stycken 6-åringar vid en skola.

När det gäller Blomskogs och Böns skolor utgår jag från att de är kvar och ingår i den samlade bedömning, som ska göras när skolorgansiationen slutgiltigt utformas.

TIDPLAN FÖR DEN POLITISKA PROCESSEN

Om förändringar i skolorganisationen ska kunna göras inför hösten 2013 för att något mildra risken för underskott behöver kommunfullmäktige fatta sitt beslut absolut senast i april 2013.

Datum år 2013	Beslutsprocess
31 jan	Utredningen presenteras för Barn- och utbildningsnämnden
1 feb – 10 mars	Skolorganisationen behandlas i de politiska grupperna
11 mars	Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott lämnar sitt förslag till nämnden
26 mars	Barn- och utbildningsnämnden lämnar sitt förslag till kommunfullmäktige
9 april	Kommunstyrelsens AU lämnar sitt förslag
9 april	Kommunstyrelsen lämnar förslag till beslut till kommunfullmäktige
29 april	Kommunfullmäktige beslutar om grundskolans organisation.

TVÅ SKOLOMRÅDEN

Årjängs kommun är mycket tydligt indelat i 2 skolområden kring de båda tätorterna i kommunen - Töcksfors och Årjäng.

Töcksfors skolområde

- **Gemensam administration** finns på Töcksfors skola.
- Rektorerna och förskolechefen har sin **arbetsplats** tillsammans på Töcksfors skola.
- Eleverna från **Böns skola** reser till Töcksfors skola 1 gång/vecka för att ha Slöjd.
- Eleverna från **Stommens skola** åker till Töcksfors skola vid ett par tillfällen/vecka för att ha Slöjd och Idrott.
- Eleverna från **Holmedals skola** reser till Töcksfors ett par gånger/vecka för att ha Slöjd och Idrott.
- **Skollunchen** körs ut från Töcksfors skola till Stommens skola och Holmedals skola.

För följande aktiviteter åker elever från Töcksfors skolområde till Årjäng:

- Alla elever från samtliga skolor åker till simhallen för **simundervisning**.
- Eleverna från åk 6 i Holmedals skola åker till Silbodalskolan för **Hemkunskap**.
- Eleverna från Töcksfors skola åk 6-9 åker till Silbodalskolan för **Hemkunskap**.

Extraskjutsarna mellan skolorna inom Töcksfors skolområde är 2013 kostnadsberäknade till cirka 220 000 kronor.

Årjängs skolområde

- **Gemensam administration** finns på Silbodalskolan.
- Rektorerna har sin **arbetsplats** tillsammans på Silbodalskolan.
- Eleverna från **Blomskogs skola** reser till Silbodalskolan 1 gång/vecka för att ha Slöjd och cirka 1 gång/månad till Årjäng för simundervisning.
- Eleverna från **Smolmarks skola** åker till Silbodalskolan 1 gång/vecka för att ha Slöjd, åk 6 åker för att ha Hemkunskap och cirka 1 gång/månad för simundervisning.
- Eleverna i åk 6 från **Svensbyns skola** reser till Silbodalskolan några gånger för att ha Hemkunskap. Eleverna åker minst 1-2 gånger/månad för simundervisning.
- **Skollunchen** körs ut från Silbodalskolan till Smolmarks skola.

Extraskjutsarna mellan skolorna inom Årjängs skolområde är 2013 kostnadsberäknade till cirka 105 000 kronor.

HÖGSTADIET NYCKELN I SKOLORGANISATIONEN

I Årjängs kommun finns två förhållandevis små högstadieskolor i Töcksfors respektive Årjäng. Båda skolorna ligger utefter E18 som löper mitt genom kommunen i öst-västlig riktning. Avståndet mellan tätorterna är cirka 28 km eller mindre än 30 minuter med buss.

Elevantal och klassorganisation H

Skola	Elevantal	Klasser
Töcksfors H	(29) 36 – 46	6
Silbodalskolan H	(48) 55 – 73	9
TOTALT H	(77) 100 – 115	12 - 15

Med nuvarande lokalisering av högstadierna krävs 15 klasser med i genomsnitt 20 elever/klass. Vid lokalisering till ett gemensamt högstadium i kommunen organiseras undervisningen i 4 paralleller, dvs. 12 klasser med cirka 25 elever/klass.

Personal

Skola	Antal tjänster	Behörighet
Töcksfors H	12,6	Saknas i Franska, Spanska, Hemkunskap och Textilslöjd
Silbodalskolan	22,6	Musiklärare från Musikskolan svarar för musik
TOTALT	35,2	Gemensamt finns behöriga lärare i alla ämnen.
Ett högstadium	Ca 28	

I Franska och Spanska reser lärare från Silbodalskolan till Töcksfors för att undervisa.

I Hemkunskap reser eleverna från Töcksfors skola till Silbodalskolan eftersom man saknar både lärare, undervisningskök och utrustning på den egna skolan.

Undervisningslokaler H

Töcksfors skola åk 7-9

Undervisningslokalerna i den äldsta delen vid Töcksfors högstadium är, enligt min uppfattning, mycket nergångna och sänder helt fel signaler till elever, föräldrar och personal: "Utbildning är inget vi satsar på här!". I den här delen ryms slöjdsalarna, några klassrum för åk 7-9 samt 1 klass i åk 3.

Byggnaden saknar balanserad ventilation och är inte tillgänglighetsanpassad.

I expeditionsbyggnaden disponerar högstadiet 5 klassrum som är av senare datum.

Ytmässigt är behovet tillfredsställt men knappast som en god lär-och arbetsmiljö

Eleverna skjutsas till Årjäng för simundervisning och Hemkunskap.

Silbodalskolan åk 7-9

Skolan är byggd som en 4-parallellig skola. Byggnaden har bedömts inte motsvara dagens krav och inte heller möjlig att bygga om. Därför har kommunfullmäktige anvisat 100 Mkr för att bygga en ny högstadieskola på samma tomt.

De tekniska och utrymmesmässiga brister som skolan har i dag bedöms åtgärdade i och med den nya skolan.

Ekonomi H

En del kostnader för undervisningen av eleverna följer eleven oavsett vilken skola de går på. Exempel på sådana är läromedelskostnader, råvarukostnaderna för skollunchen, elevhälsan och särskilt stöd, som oftast är knutet till en enskild elev.

Verksamhet	Kostnadsökning	Kostnadsminskning	Övrigt
Minskning 7 lärartjänster		3 500 000	
Extraresor		65 000	
Skolskjutsar	820 000		
Lokalvård, vaktmästeri			1 114 000 kr; 3 tjänster
Skolmåltidspersonal			1 388 000 kr; 3,5 tjänster
Intern hyra			3 380 000 kr
Lokaldrift			500 000 kr

Kostnadsförändringar om alla elever går på Silbodalskolan.

Med en högstadieskola i kommunen kan kommunen sänka driftkostnaderna med minst 2 685 000 kr. Även om förskola och LM kommer att finnas kvar vid Töcksfors skola kommer man att kunna minska kostnaderna för både lokalvård, vaktmästeri och tillagning/servering. I dagsläget är det svårt att beräkna hur stor hela minskningen kan komma att bli men en uppskattning bör ligga på sammanlagt cirka 3 000 000 kr.

Sammanvägning H

Årjängs kommun har en unik möjlighet att erbjuda alla sina ungdomar en utmanande och utvecklande högstadietid i en modern skola.

Fortfarande är det en medelstor högstadieskola med drygt 300 elever. Tillgång till en välutrustad idrottsanläggning och nära till idrottsplats och simhall.

Valmöjligheterna för eleverna ökar i språk och Elevens val.

Silbodalskolan har tack vare goda kommunikationer med grannkommunerna lätt att rekrytera och behålla lärare.

Lärarna får flera ämneskollegor att samarbeta med vilket gynnar den pedagogiska utvecklingen.

Att ha kvar högstadieskolan i Töcksfors skulle kräva stora investeringar för att få två skolor med likvärdig standard.

Silbodalskolan kan börja ta emot åk 7 från Töcksfors skolområde hösten 2013 för att året därpå ta emot nästa års 7:a och på så sätt få en succesiv övergång. När den nya skolan är inflyttningsklar hösten 2015 börjar alla högstadieelever samtidigt.

Driftkostnaderna har minskat med ca 3 Mkr.

LÅG – OCH MELLANSTADIERNA

I Årjängs kommun finns 9 LM-skolor – 4 i Töcksfors skolområde och 5 i Årjängs skolområde.

Signebyns skola kommer inte att behandlas i denna redovisning.

Flera av skolorna är samlokaliserade med förskoleklass och skolbarnsomsorg/fritidshem. På några skolor finns också förskola i samma byggnad.

Elevunderlag och organisation

Skola	Förskola	Förskoleklass	Fritidshem	Lågstadiet	Mellanstadiet
Blomskog	Fam.dagh	Nej, 4 elever	17 barn	8 i åk 1-3	23 i åk 4-6
Smolmark	Karlanda	Nej, 3 elever	13 barn	8 i åk 1-2	14 i åk 3-4 16 i åk 5-6
Svensbyn	Ja	Ca 10 elever	21 barn	21 i åk 1-2	20 i åk 3-4 12 i åk 5-6
Silbodal	Nej	32 elever	82 barn	32 i åk 1AB 36 i åk 2AB 39 i åk 3AB	41 i åk 4AB 46 i åk 5AB 43 i åk 6AB
Holmedal	Ja	Nej, 3 elever	27 barn	11 i åk 1-2	9 i åk 3-4 15 i åk 5-6
Stommen	Kooperativ	7 elever	30 barn Kooperativ	11 i åk 1 19 i åk 2-3	17 i åk 4-6
Bön	Kooperativ	Nej, 4 elever	Kooperativ	14 i åk 1-3	6 i åk 4-6
Töcksfors	Ja	18 elever	61 barn	22 i åk 1 20 i åk 2 24 i åk 3	29 i åk 4AB 22 i åk 5 28 i åk 6AB

Elev- och klassantal i olika skolformer vid respektive skola hösten 2013. Inom barnomsorgen redovisas läget i januari 2013.

De flesta skolorna har få elever i varje årskurs. Därför är det nödvändigt att undervisningen sker i åldersblandade klasser, s k B-form.

Enbart Töcksfors skola och Silbodalskolan har tillräckligt antal elever för att klasserna ska vara åldershomogena, s k A-form.

Innan skolorganisationen beslutas kan det vara värdefullt att undersöka några olika resursfaktors påverkan på elevernas sociala och kunskapsmässiga utveckling. Exempelvis:

- Åldersblandad undervisning
- Klasstorlek
- Lärarnas behörighet och kompetens

I senare års studier framstår klasstorlek, lärartäthet och lärarkompetens som viktiga faktorer för elevers framgångsrika lärande, även om resultatbilden inte är helt entydig pekar det ändå på några värdefulla resultat.

Åldersblandad undervisning

Från 1980-talet och under ett par årtionden kom åldersblandad undervisning på "modet" och blev vanligt även på skolor med många elever.

I början av 2000-talet genomfördes därför några studier för att söka svar på hur åldersblandade klasser påverkade elevernas sociala och kunskapsmässiga utveckling. Ålderssammansättning utgör inte ensamt någon avgörande faktor för elevernas prestationer eller sociala färdigheter. Men för enskilda elever kan den vara mycket avgörande. Undersökningen visar att det främst är elever i problemsituationer som särskilt missgynnas av en åldersblandad klassammansättning.

Eleverna själva betonar andra saker utifrån sina erfarenheter än det som förespråkarna av åldersblandade klasser framhåller. Det eleverna genomgående betonar är relationernas betydelse. När få elever av samma kön som börjat skolan samtidigt följs åt genom skolåren, vilket är kännetecknande för den åldersblandade klassen, tycks problem uppstå för många elever. Resultaten pekar på att möjligheten till varaktiga kontakter borde prioriteras när elevernas undervisningssituation formas. De allra flesta eleverna önskar gå i åldershomogena klasser. Skolan bör därför skapa en miljö där eleverna ges chansen att finna, utveckla och bibehålla relationer till andra elever.

Andra iakttagelser är att eleverna i åldersblandade klasser ägnar minst lika mycket eller mera tid till eget arbete, vilket missgynnar deras kunskapsutveckling.

Klasstorlek

Sammantaget kan man konstatera att klasstorlek och lärartäthet har störst betydelse för följande elevgruppers resultat:

- Elever i de tidiga skolåren.
- Elever med annat hemspråk.
- Elever från hem där eleverna inte får stöd i sitt skolarbete.

Lärarens behörighet och kompetens

Den enskilt viktigaste resursen för elevernas lärande är läraren.

Lärarens behörighet lägger grunden för framgångsrik undervisning, men behöver byggas upp av flera kompetenser för att eleverna ska få tillgång till sin fulla kapacitet.

För närvarande pågår en certifiering av lärare där de får behörighet att undervisa i olika ämnen i olika årskurser. För att en skola ska klara sitt uppdrag kommer att krävas en rikt sammansatt personalgrupp som samarbetar och kompletterar varandra.

Lärarens kompetens kan illustreras på följande sätt:

Steg	Lärarkompetens
Steg 1	Lärarexamen är basnivån
Steg 2	Ämnesutbildning – särskilt viktig i arbetet med högpresterande elever. Steg 1 och 2 är tillräckliga för att tillgodose skollagens krav på behörighet.
Steg 3	Ämnesdidaktisk förmåga – avgörande för elevernas studieframgång.
Steg 4	Relations- och kommunikationsförmåga
Steg 5	Ledarskapsförmåga – särskilt viktig i arbetet med underpresterande elever

På de 6 mindre LM-skolorna har man löst avsaknaden av behöriga lärare genom att låta antingen eleverna resa in till Töcksfors skola eller Silbodalskolan, eller att lärare åker ut till skolorna. Ett arrangemang som ersätter undervisningstid med restid.

Undervisningslokaler

Skolbibliotek är ett krav enligt skollagen. Bibliotek saknas eller är inaktuella.

Töcksfors skolområde LM

Böns, Stommens och Holmedals skolor har bra utemiljö samt väl tilltagna och till mesta delen tillgänglighetsanpassade lokaler för det antal elever som finns nu och framöver.

Lokaler för Slöjd och Hemkunskap saknas på samtliga skolor.

Gymnastiksal finns endast vid Böns skola.

Lokalerna vid Töcksfors LM är trånga och har stora brister, som kräver snara åtgärder. I dagsläget har man tvingats flytta en fritidsavdelning till förskolan, som i sin tur tvingats flytta till en externt hyrd lägenhet. Rum som används för undervisning är genomgångsrum. Lärarna saknar arbetsplatser och plats för sina personliga tillhörigheter.

Nordmarkens Bygg AB äger en del av Stommens skola. Hyreskontraktet som skrevs år 2009 löper till 2030-07-31. Hyran är 330 000 kr/år. I avtalet står att hyrestiden och avtalad hyresersättning gäller även om den av hyresgästen bedrivna verksamheten upphör. Vill kommunen använda fastigheten till annat ändamål än skola/daghem ska det godkännas av hyresvärden.

Årjängs skolområde LM

Blomskogs, Smolmarks och Svensbyns skolor har bra utemiljö samt väl tilltagna och till mesta delen tillgänglighetsanpassade lokaler för det antal elever som finns nu och framöver.

Gymnastiksal finns vid samtliga skolor.

Slöjdsalar finns enbart på Svensbyns skola.

Lokaler för Hemkunskap saknas på samtliga skolor.

Lokalerna vid Silbodalskolans LM brister när det gäller tillgänglighet. Sedan skolan byggdes har en rad nya funktioner kommer till – ex. IT-teknik, krav på arbetsplatser för personalen, matematikverkstad, krav på gruppum – utan att lokalytorna utökats. När högstadieskolan byggs frigörs en del lokaler som skulle kunna upprustas och sedan komma LM till del.

Skolskjutsar

Många elever åker skolskjuts till och från skolan. I den utredning som presenterades för BUN i slutet av november 2012 redovisades konsekvenserna av en nedläggning av Blomskogs och Böns skolor.

Eftersom det är de elever som kommer att få längst till skolan kan de beräkningarna användas även för övriga skolor.

EKONOMI LM

Underlaget för beräkningarna bygger på Budget 2013.

	Blomsk.	Smolm.	Svensb.	Silbodal	Bön	Stommen	Holmed.	Töcksf.
Lärare LM	1 509	1 829	2 321	10 925	1 044	1 485	2 109	5 967
Extraresor	41	42	22	0	54	72	64	32
Övr pers	393	532	1 052	LMH	533	292	407	LMH
Hyra	625	806	1 067	LMH	770	648	704	LMH
Särsk stöd	0	302	631	2 842	0	656	150	1 282
Bfs kn	-132	0	0	-330	0	0	0	0
TOTALT	2 436	3 511	5 093		2 401	3 153	3 434	

Lärare LM: ordinarie lärare i klasserna.

Extraresor: Elevernas resor till Slöjd, Hemkunskap, simning och Idrott. Mattransporter till Stommen, Holmedal och Smolmark samt skolledarnas resor.

Övrig personal: Lokalvårdare, vaktmästare och skolmåltidspersonal.

Hyra: Uppvärmning, el, extern hyreskostnad, avsättning till långsiktigt och akut underhåll mm.

Särskilt stöd: Stödinsatser för enskilda elever eller grupper. Ofta följer detta eleven.

Bengtsfors kommun: Interkommunala avgifter.

Om man avvecklar en skola kan man räkna med följande effekter på ekonomin:

Beloppet för "Lärare LM" bör kunna sparas in så länge eleverna från avlämnande skola går in i ordinarie klasser på mottagande skola.

Däremot beräknas beloppet för "Särskilt stöd" följa med eftersom det ofta är knutet till en enskild elev.

Kostnader för "Övrig personal" och "Hyra" bör kunna sparas in. Avtalet med Nordmarkens Bygg AB bör granskas närmare. Under en övergångstid belastar vissa delar av "Intern hyra" kommunstyrelsens budget, men utgör en minskning av BUN:s utgifter.

Töcksfors skolområde LM

Töcksfors LM har i dag 8 klasser och skulle behöva utökas med 4 klasser och bli en 2-parallellig skola för att kunna ta emot alla elever i skolområdet. Klasserna blir de flesta åren ganska små med 16 – 18 elever. Någon enstaka årgång får cirka 25 elever/klass.

En avveckling av enbart Böns skola ökar klassantalet i Töcksfors med 1 klass.

En avveckling av enbart Stommens skola ökar klassantalet i Töcksfors med 1 klass.

En avveckling av enbart Holmedals skola ökar klassantalet i Töcksfors med 1 klass.

För att skapa en klass i en 2-parallellig LM-skola med ett snitt på 20 elever behövs ytterligare 1,8 lärare för att ha en lärartäthet på 9,0/100 elever, vilket är över genomsnittet i landet.

Kostnaden för 1,8 lärare är cirka 900 000 kr.

På helårsbasis skulle kostnaderna kunna minskas på följande sätt för Töcksfors skolområde LM vid avveckling av respektive skola eller alla tre:

	Bön	Stommen	Holmed.	Alla tre
Lärare LM	-1 044	-1 485	-2 109	-4 638
Klassökning	900	900	900	3 600
Extraresor	-54	-72	-64	-150
Övr pers	-533	-292	-407	-1 232
Hyra	-770	-318	-704	-1 792
Skolskjuts	400	400	400	1 200
Särskilt stöd	0	0	0	0
TOTALT	-1 101	-867	-1 984	-3 012

Skolskjutskostnaderna antas öka med i genomsnitt samma belopp som för Böns och Blomskogs skolor, dvs. cirka 400 kkr.

Årjängs skolområde LM

Silbodalskolan LM har i dag 12 klasser och kan ta emot eleverna från Blomskogs skola och Smolmarks skola inom befintlig klassorganisation. Klasserna kommer att ha cirka 25 elever/klass +/- 5 elever. Klasserna blir större och det kan därför vara rimligt att förstärka lärarresursen, å andra sidan är den samlade resursen för "Särskilt stöd" 2 842 000 kr vilket borde kunna vara tillräckligt. Det motsvarar drygt 5,5 lärartjänster.

Svensbyns skola till Silbodalskolan kräver en utökning till 3 paralleller vilket det inte finns utrymmen för i dag. Därför bör Svensbyns skola behållas som egen skolenhet inom Årjängs skolområde LM.

På helårsbasis skulle kostnaderna kunna minskas på följande sätt för Årjängs skolområde LM vid avveckling av respektive skola eller både Blomskogs skola och Smolmarks skola:

	Blomskog	Smolmark	Båda
Lärare LM	-1 509	-1 829	-3 338
Extraresor	-41	-42	-83
Övr pers	-393	-532	-925
Hyra	-625	-806	-1 431
Skolskjuts	400	400	800
Särsk stöd	0	0	0
Bfs kn	132	0	132
TOTALT	-2 036	-2 809	-4 845

Skolskjutskostnaderna antas öka med i genomsnitt samma belopp som för Böns och Blomskogs skolor, dvs. cirka 400 kkr.

EKONOMISK SAMMANFATTNING

Den ekonomiska potentialen för att göra besparingar inom grundskolans skolorganisation och samtidigt ge goda förutsättningar för en bra lär- och arbetsmiljö kan sammanfattas på följande sätt beräknat på budget 2013 och helår:

Skolorråde	Kostnadsminskning
Töcksfors skolorråde LM	3 012 000
Årjängs skolorråde LM	4 845 000
Ett högstadium i Årjäng	3 000 000
TOTALT	10 857 000

LÄR- OCH ARBETSMILJÖ

Det politiska mål som framförallt har bäring mot den här utredningen är att "skolor ska ha en bra lär- och arbetsmiljö".

En bra lär- och arbetsmiljö kännetecknas av en skola med behöriga och kompetenta lärare, tillgång till väl underhållna lokaler och som erbjuder undervisning i flexibla grupper och bidrar med social fostran i olika grupperingar. Skolan är utrustad med ett aktuellt bibliotek och har tillgång till moderna hjälpmedel i undervisningen.

Personalen arbetar i arbetslag där undervisningen följs upp, utvärderas och utvecklas tillsammans med en närvarande skolläda. Arbetslagen har egna arbetsplatser, där man kan föra ordra samal med föräldrar och elever.

Min bedömning är, att skolorna skiljer sig kraftigt åt vad gäller tillgången till bra lär- och arbetsmiljöer.

De flesta eleverna, cirka 720 av 940 elever, går på skolor där det råder stora brister när det gäller den fysiska arbetsmiljön. Töcksfors och Silbodalskolans LM kännetecknas av otillräckliga lokalytor och mycket trångt. Silbodalskolans LM har dessutom otidsenliga lokaler och saknar utrymmen för nya funktioner.

Töcksfors högstadium har till stora delar torftiga och nergångna lokaler. Silbodalskolans högstadium har kommunen redan fattat beslut om att ersätta.

På övriga LM-skolor är den fysiska miljön både ute och inne tillfredsställande bortsett från tillgängligheten på några skolor och lärarnas arbetsplatser. Däremot klarar man inte att tillgodose vissa elevgruppers behov av stöd och tillgång till behöriga lärare, vilket är en förutsättning för en bra lärmiljö. Aktuell forskning tyder på att elever som går i skolor med få jämnåriga klasskamrater föredrar att gå i åldershomogena klasser. Skolinspektionen avslår ansökan från Blomskogs friskoleförening med bl a skälet att man inte kan visa hur man ska leva upp till att eleverna får en social fostran i olika grupperingar.

SAMMANFATTNING

Förskoleklassen är en egen skolform som bildar en övergång från förskolan till åk 1 i grundskolan. Årjängs kommun har sedan tidigare beslutat att förskoleklass ska startas om det finns minst 6 elever. Töcksfors skola, Svensbyns skola och Silbodalskolan har ett stabilt underlag för förskoleklass. Övriga skolor balanserar på gränsen – vissa år har man tillräckligt med elever andra inte.

Skolinspektionens beslut när det gäller Blomskogs skola ger vägledning till kommunen. Man lyfter särskilt fram att skolans elevunderlag ska ge möjligheter till flexibla studiegrupper och till social fostran i olika grupperingar.

Sett med elevernas ögon föredrar de åldershomogena klasser framför åldersblandade. De prioriterar varaktiga kontakter.

Åldershomogena klasser är i regel förstahandsvalet. När det inte är ekonomiskt möjligt inrättas åldersblandade klasser.

De mindre skolorna har redan svårt att tillgodose skollagens krav på behöriga lärare. Man löser det genom att transportera antingen elever eller lärare mellan skolorna.

Oavsett beslutet om skolorganisation behöver kommunen planera för hur lokalbristerna vid Töcksfors skola LM och Silbodalskolan LM ska tillgodoses.

De större skolorna med merparten av elever har goda pedagogiska och sociala förutsättningarna att skapa en bra lär- och arbetsmiljö, men saknar många av de fysiska. För de mindre skolorna är det tvärtom. De har de fysiska förutsättningarna men saknar flera av de pedagogiska och sociala förutsättningarna.

Sköksjutsarna är inget hinder för att minska antalet skolor.

Vid Silbodalskolan byggs en ny 4-parallellig högstadieskola som rymmer kommunens drygt 300 högstadieelever.

Pedagogiskt och socialt finns skäl att minska antalet LM-skolorna i Årjängs kommun för att kunna erbjuda en bra lärmiljö.

Betydande kostnadsminskningar kan göras genom att minska antalet LMH-skolorna.

Alternativen kan inte kombineras hur som helst utan måste tas i en viss ordning och efter en viss tidplan för att kunna genomföras.

Några kompletterande studier kan behöva göras så snart beslutet är fattat. Andra utredningar krävs oavsett hur beslutet blir. Exempel på sådana är:

- Förskolans och skolbarnsomsorgens organisation
- Hyreskontraktet vid Stommens skola
- Lokalutredningar för Töcksfors skolas LM och Silbodalskolans LM
- Skolledarorganisationen
- Skolbiblioteken
- Översyn av en gemensam timplan för grundskolan
- Tillgången till IT-teknik i undervisningen

FÖRSLAG TILL LÅNGSIKTIG SKOLORGANISATION

Töcksfors skolas upptagningsområde för förskoleklass och LM utvidgas att omfatta nuvarande område tillsammans med upptagningsområdena för Böns skola, Stommens skola och Holmedals skola.

Silbodalskolans upptagningsområde för förskoleklass och LM utvidgas att omfatta nuvarande område tillsammans med upptagningsområdena för Blomskogs skola och Smolmarks skola.

Svensbyns skolas upptagningsområde förändras inte.

Silbodalskolans upptagningsområde för H utvidgas att omfatta hela Årjängs kommun.

Bilagor 1. Förslag till genomförande- och tidplan
 2 – 10 Faktablad respektive skola.

FÖRSLAG TILL GENOMFÖRANDEPLAN

Alternativ 1

Om man måste ha snabb ekonomisk effekt redan 2013 finns, enligt min bedömning, enbart tre genomförbara möjligheter om allt ska dras inom grundskolan:

1. Hela Töcksfors högstadium flyttar över till Silbodalskolan hösten 2013 vilket ger minskade kostnader med cirka 700 000 kr.
2. Hela Smolmarks skola flyttar till Silbodalskolan hösten 2013 vilket ger minskade kostnader på cirka 1 200 000 kr.
3. Minska kostnaderna med resterande cirka 2 000 000 kr inom BUN:s ansvarsområde.

Alternativ 2

Genomförandet kan delas upp i olika paket som genomförs i mer ordnade former och i en naturlig följd enligt nedanstående tidplan.

Fördelningen av de ekonomiska effekterna mellan olika terminer är något osäkra, men den sammanlagda kostnadsminskningen överensstämmer med den beräknade.

Tidpunkt	Åtgärd	Kostnadsminskning	Övrigt
Vt 2013	Beslut i KF		Utreda barnomsorgens organisation. Utreda hyresavtal Stommen
Ht 2013	Alla åk 7 börjar Silbodal Smolmark börjar Silbodal	400 000 1 200 000	Utred lokalerna Töcksfors LM Utred IT Byggstart Silbodal H
Vt 2014	Åk 7 Smolmark	400 000 1 600 000	Utred lokalerna Silbodal LM
Ht 2014	Ny åk 7 börjar Silbodal	400 000	Renovering Töcksfors LM
Vt 2015	Åk 7	400 000	Renovering Töcksfors slutförs
Ht 2015	Alla åk 7-9 börjar Silbodal Hela Töcksfors skolområde till Töcksfors LM	600 000 1 400 000	Renovering Silbodal LM
Vt 2016	Alla åk 7-9 Silbodal Töcksfors LM	800 000 1 600 000	Renovering Silbodal slutförs
Ht 2016	Blomskog till Silbodal	900 000	
Vt 2016	Blomskog	1 150 000	